

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний
кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ПОГОДЖЕНО

Директор Державної установи
«Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів
МОЗ України»

Т.І. Чернишенко

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник Директора Департаменту
кадрової політики, освіти, науки
та запобігання корупції МОЗ
України

О.П. Волосовець

МЕДИЧНА ТА СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010102 “Сестринська справа”

Київ
2011

МЕДИЧНА ТА СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ

Укладачі:

М.Б. Шегедин — доктор мед. наук, професор, заслужений лікар України, викладач медсестринства у внутрішній медицині Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

Л.М. Левицька — викладач-методист Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського, викладач вищої кваліфікаційної категорії;

І.С. Смачило — заслужений працівник освіти України, заступник директора з науково-методичної роботи Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

С.В. Янків — викладач Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні предметної (циклової) методичної комісії сестринської справи та внутрішньої медицини Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського 03 червня 2011 р., протокол № 15.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні опорної циклової комісії з дисципліни терапевтичного профілю та інфекційних хвороб.

Рецензенти:

М.С. Регеда — доктор мед. наук, професор, завідувач кафедри патологічної фізіології Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького;

З.П. Костів — викладач вищої кваліфікаційної категорії Львівського медичного коледжу “Монада”.

© МОЗ України, 2011
© ВСВ “Медицина”,
2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма з дисципліни “Медична та соціальна реабілітація” для вищих медичних навчальних закладів I—III рівнів акредитації України складена для спеціальності 5.12010102 “Сестринська справа” напряму підготовки 1201 “Медицина” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — освітньо-кваліфікаційною характеристикою (ОКХ) і освітньо-професійною програмою (ОПП) підготовки молодших спеціалістів, затверджених Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України та міністерством охорони здоров'я в 2011 р. і навчальних планів (2011 р.). Термін навчання — 3 роки.

На дисципліну передбачено 135 год; з них: лекцій — 21 год, навчальної практики — 58 год, самостійної позааудиторної роботи — 56 год.

За навчальним планом вивчення основ реабілітації здійснюється на третьому році навчання.

“Медична та соціальна реабілітація” як навчальна дисципліна:

- базується на попередньо вивчених дисциплінах: “Анатомія людини”, “Фізіологія”, “Основи психології та міжособове спілкування”, “Фармакологія та медична рецептура”, “Основи медсестринства”;
- інтегрується з такими дисциплінами: “Основи профілактичної медицини”, “Медсестринство у внутрішній медицині”, “Медсестринство в педіатрії”, “Медсестринство в хірургії”;
- закладає студентам фундамент для подальшого засвоєння ними знань та вмінь з циклу “Медсестринство в сімейній медицині”, “Медсестринство в геріатрії та геронтології”, “Громадське здоров'я та громадське медсестринство” тощо.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є:

- лекції;
- навчальна практика;
- самостійна позааудиторна (індивідуальна) робота студентів.

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання відповідних розділів дисципліни “Медична та соціальна реабілітація”.

Навчальна практика передбачає:

- засвоєння техніки та методик проведення електропроцедур, лікувальної фізкультури, масажу тощо;
- вирішення проблем пацієнта, складання та реалізація плану медсестринських втручань, повернення здоров'я і працездатності, зниження до мінімуму випадків інвалідності тощо.

Засвоєння тем контролюється на навчальній практиці. Для визначення рівня підготовки знань студентів застосовуються: тестові теоретичні завдання, комп'ютерні тести, розв'язування ситуаційних задач, ділові ігри, контроль практичних навичок тощо.

Самостійна робота студентів передбачає вивчення нових напрямів реабілітації, співпрацю з громадськими організаціями, розвиток санаторно-курортної служби в Україні, окремі сучасні напрями фізіотерапії.

Предметна (циклова) комісія має право вносити до 15 % змін до навчальної програми залежно від організаційних і технічних можливостей, появи нових наукових напрямків і технологій, екологічних особливостей регіону, але відповідно до кінцевих цілей ОКХ і ОПП за фахом підготовки та навчальним планом.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- правила техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки у реабілітаційних відділеннях і при роботі з фізіотерапевтичною апаратурою. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом;
- права та обов'язки медичних сестер профільних відділень;
- техніку та методику проведення електропроцедур;
- фізіологічну та лікувальну дію на організм фізичних чинників;
- покази та протипокази до призначення фізіотерапевтичних процедур;
- критерії вибору пацієнтів для санаторно-курортного лікування;
- основні засоби та форми лікувальної фізичної культури;
- основні та допоміжні прийоми класичного масажу;
- засоби та заходи соціальної, педагогічної, професійної, психологічної реабілітації;
- чинні накази та нормативно-правові акти, що регламентують діяльність медичної сестри відділення реабілітації та фізіотерапії.

Студенти повинні вміти:

- дотримуватись правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки у реабілітаційних відділеннях і при роботі з фізіотерапевтичною апаратурою, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом;
- проводити медсестринське обстеження пацієнтів терапевтичного, хірургічного, неврологічного, педіатричного, геріатричного профілів, які підлягають реабілітації;

- оцінювати стан здоров'я пацієнта для призначення електропроцедур, як реабілітаційного чинника;
- надавати невідкладну допомогу пацієнтам при ураженні електричним струмом;
- проводити медсестринське обстеження пацієнтів для визначення показів та протипоказів до гідропатичних процедур;
- володіти методиками проведення водо- та теплолікувальних процедур;
- призначати мінеральні лікувальні води при різних захворюваннях;
- проводити медсестринське обстеження та оцінювати стан пацієнта для визначення показів та протипоказів до реабілітації в санаторіях;
- використовувати засоби лікувальної фізкультури для фізичної реабілітації пацієнтів;
- складати комплекс вправ залежно від захворювання та ступеня втрати функціональної здатності;
- проводити заняття лікувальної фізкультури з пацієнтом;
- оцінювати реакцію організму на фізичне навантаження;
- проводити масаж;
- виконувати обов'язки медичної сестри реабілітаційного відділення всіх рівнів і профілів;
- проводити санітарно-освітню роботу в реабілітаційному відділенні та з окремими пацієнтами, їх рідними та близькими;
- вести затверджену та медсестринську документацію у відповідності до вимог діючих наказів МОЗ України.

Студенти мають бути поінформовані про:

- сучасні методи, засоби та форми медичної реабілітації;
- стан здоров'я населення регіону, України;
- сучасні системи та програми реабілітації;
- екологічний та санітарно-епідеміологічний стан регіону, України.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
1	Основи реабілітації. Електричний струм низької напруги постійного напрямку: гальванізація та електрофорез	10	2	8	
2	Імпульсний електричний струм низької частоти, постійного та змінного напрямку	6	2	4	
3	Електричний струм високої напруги і частоти	6	2	4	
4	УВЧ-терапія, мікрохвильова терапія. Лікування ультразвуком	6	2	4	
5	Світлолікування. Аерозольтерапія	6	2	4	
6	Водолікування. Пелоїдотерапія	5	1	4	
7	Основи лікувальної фізичної культури. Засоби та форми ЛФК	6	2	4	
8	Основи лікувального масажу	6	2	4	
9	Реабілітація пацієнта із захворюваннями внутрішніх органів і систем	6	2	4	
10	Реабілітація пацієнта з хірургічними та неврологічними захворюваннями	10	2	8	
11	Відновне лікування та реабілітація пацієнтів у педіатрії та геріатрії	10	2	8	
12	Охорона праці в галузі	2		2	
	Самостійна робота	56			56
	Усього	135	21	58	56

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

№ з/п	Теми	Кількість годин
1	Проведення трьохфазного укутування. Відпрацювання практичних навичок	2
2	Проведення таласотерапії при функціональних розладах ЦНС. Відпрацювання практичних навичок	2
3	Кюветно-аплікаційна методика грязелікування при попереково-крижовому радикуліті. Відпрацювання практичних навичок	2
4	Грязелікування при захворюваннях статевих органів. Відпрацювання практичних навичок	3
5	Скласти комплекс вправ ЛФК для пацієнта з інсультом на другому етапі реабілітації	2
6	Проведення масажу при сколіозі. Відпрацювання практичних навичок	2
7	Скласти комплекс вправ ЛФК при бронхіальній астмі на першому етапі реабілітації	2
8	Скласти комплекс вправ ЛФК для пацієнтів з хронічними обструктивними захворюваннями легень	2
9	Скласти комплекс вправ ЛФК для пацієнтів з патологією опорно-рухового апарату	2
10	Методика проведення гідрокортизон-електрофорезу. Відпрацювання практичних навичок	2
11	Проведення електростимуляції при нічному енурезі. Відпрацювання практичних навичок	2
12	Проведення ультрафонофорезу при хронічному тонзиліті. Відпрацювання практичних навичок	2
13	Проведення магнітотерапії при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарату. Відпрацювання практичних навичок	2
14	Лазеротерапія в хірургічній практиці. Методики проведення	2
15	Техніка проведення лазеротерапії при ревматичних захворюваннях. Відпрацювання практичних навичок	2
16	Техніка проведення аерозольотерапії на ультразвукових апаратах при хронічних обструктивних захворюваннях легень. Відпрацювання практичних навичок	2
17	Практичне застосування фізіопрфілактики у медичній реабілітації. Скласти алгоритми	2
18	Техніка проведення ультрафіолетовим опроміненням рефлексогенних ділянок. Відпрацювання практичних навичок	2
19	Методика проведення фракційного опромінення при бронхіальній астмі. Відпрацювання практичних навичок	2
20	Хронічне обструктивне захворювання легень	2
21	Скласти індивідуальну програму медико-соціальної реабілітації для пацієнтів із тривалою втратою працездатності	2
22	Скласти індивідуальну програму реабілітації для пацієнтів, що перенесли гострий інфаркт міокарда в домашніх умовах	2
23	Скласти індивідуальну програму реабілітації для пацієнтів після порушення мозкового кровообігу на третьому етапі реабілітації	2
24	Скласти індивідуальну програму реабілітації для пацієнтів з травмою грудної клітки, кінцівок на другому та третьому етапах реабілітації	2
25	Скласти індивідуальну програму реабілітації для дітей раннього віку з дитячим церебральним паралічем на різних етапах	2
26	Оформити медичну документацію для пацієнта з урологічною патологією на всіх етапах реабілітації	2

27	Скласти індивідуальну програму реабілітації при гінекологічних захворюваннях: ерозії шийки матки, неповному та повному випадінні матки, безплідді тощо	3
	Усього	56

ЗМІСТ

Тема 1. Основи реабілітації. Електричний струм низької напруги постійного напрямку: гальванізація та електрофорез

ЛЕКЦІЯ

Реабілітація, її визначення. Види реабілітації, її завдання. Фізична реабілітація, її засоби, форми, режими рухової активності. Особливості використання при різних захворюваннях. Роль “лікувального середовища” у відновному лікуванні. Основні принципи реабілітації.

Реабілітаційні установи, що реалізують програми медико-соціальної реабілітації. Медико-соціальні експертні комісії, їх функції.

Принципи організації роботи відділень реабілітації. Документація, устаткування, організація та правила роботи. Медична етика та деонтологія.

Класифікація фізичних чинників лікування, механізм дії. Вплив фізичних чинників на організм людини. Загальні та місцеві реакції — відповідь організму.

Види струмів та їх фізична характеристика. Здатність тканин організму людини проводити електричний струм. Реакції, що виникають в організмі під його впливом. Постійний струм низької малої сили. Фізіологічна дія.

Сучасні апарати гальванізації та медикаментозного електрофорезу. Принципи будови апаратів. Додаткові приналежності, необхідні для гальванізації: струмонесучі проводи, затискачі, електроди, гідрофільні прокладки. Види, вимоги, їх фіксація.

Методики накладання електродів при гальванізації.

Ускладнення, їх причини. Дозування величини струму. Показання та протипоказання до гальванізації.

Медикаментозний електрофорез. Визначення методу. Теоретичне обґрунтування його застосування. Методика оброблення прокладок. “Буферні розчини”. Таблиці полярності. Особливості та переваги електрофорезу. Показання та протипоказання.

Правила техніки безпеки, охорона праці, професійна безпека в реабілітаційних відділеннях та під час роботи з апаратурою.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Принципи організації роботи відділень реабілітації. Ознайомлення з обладнанням, документацією, оснащенням відділень реабілітації. Загальні правила проведення процедур. Обов'язки медичних сестер профільних відділень

реабілітаційних закладів. Організація процесу медико-соціальної реабілітації комісіями лікувально-профілактичних закладів. Індивідуальна програма реабілітації пацієнтів із втратою працездатності. Правила поведінки пацієнтів під час проведення реабілітаційних заходів.

Ознайомлення з апаратурою для гальванізації “Поток-1”; ЮН; “Мета-1”; ГР-1; “Радіус 01”;. Обов'язки медичного персоналу. Види електродів для гальванізації, вимоги, фіксація (бинти: еластичні, гумові, мішечки з піском). Методи розміщення електродів. Дозування величини струму при гальванізації, розрахунок за густиною струму та площею меншого електрода.

Засвоєння окремих методик гальванізації та електрофорезу. Реалізація етапів медсестринського процесу при відпусканні процедур:

- складання плану медсестринських втручань, його реалізація;
- виявлення дійсних та супутніх проблем пацієнта;
- оцінювання стану пацієнта.

Дотримання черговості вмикання та вимикання апаратів. Спеціальні методики гальванізації та електрофорезу: гальванізація та електрофорез хребта, гальванічний комір за методом Щербака, загальна гальванізація та електрофорез за методом Вермеля, чотирьохкамерна гальванічна ванна. Особливості проведення гальванізації та електрофорезу у дітей. Розрахунок медикаментів при електрофорезі.

Профілактика ускладнень, долікарська допомога в разі електротравми, опіків. Спостереження за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання результатів медсестринських втручань та корекція їх.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки під час роботи з апаратурою, відпускання процедур.

Практичні навички:

- оцінити стан здоров'я пацієнта перед призначенням електропроцедур;
- ознайомити пацієнта з правилами поведінки під час проведення фізіотерапевтичних процедур;
- підготувати гідрофільні прокладки та електроди для проведення гальванізації та електрофорезу;
- провести:
  - розрахунок лікарської речовини для проведення електрофорезу;
  - повздожню гальванізацію хребта;
  - гальванізацію та електрофорез (за методом Вермеля);
  - гальванізацію та електрофорез слизової оболонки носа (за методами Кассіля і Гращенкова);
  - гальванізацію та електрофорез суглобів, грудної клітки, внутрішніх органів;
- надати невідкладну допомогу в разі ураження електричним

- струмом;
- дотримуватися правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, професійної безпеки під час роботи з апаратурою, відпускання процедур.

Тема 2. Імпульсний електричний струм низької частоти, постійного та змінного напрямку

ЛЕКЦІЯ

Характеристика імпульсних струмів. Види імпульсних струмів. Фізіологічна дія імпульсних струмів залежно від виду струму.

Правила техніки безпеки та охорони праці. Медсестринський процес під час виконання процедур.

Електросон. Визначення. Фізична характеристика струму, який використовується для електросну: апаратура, техніка, методика проведення процедур. Механізм фізіологічної та лікувальної дії. Показання, протипоказання.

Електростимуляція м'язів. Види струму, що використовуються для цього методу. Апарати для електростимуляції. Техніка та методика. Показання, протипоказання.

Діадинамотерапія. Фізична характеристика діадинамічних струмів. Фізіологічна дія, лікувальна дія різновидів діадинамічних струмів. Апарати для діадинамотерапії. Техніка та методика проведення. Показання, протипоказання.

Синусоїдальні модульовані струми. Фізична характеристика. Фізіологічна дія. Апарати ампліпульстерапії. Техніка та методика процедур. Показання та протипоказання.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Електросон, діадинамотерапія, ампліпульстерапія. Реалізація етапів медсестринського процесу під час відпускання процедур:

- складання плану медсестринських втручань, його реалізація;
- виявлення дійсних і супутніх проблем пацієнта;
- оцінювання стану пацієнта.

Електросон. Апарати для електросну: “Електросон 10-5”, “Мета-1”, ЕС-2, ЕС-3, ЕС-4Т. Особливості будови електродів для електросну, вимоги для гідрофільних прокладок. Методика проведення електросну. Вимоги до кабінету електросну.

Діадинамічні струми. Апарати для лікування діадинамічними струмами “СНИМ-1”, “Біопульсар”, “Тонус-1”, ВТЛ 05. Вимоги до гідрофільних прокладок, електродів, їх фіксація. Методика накладання електродів, дозування величини струму при діадинамотерапії.

Синусоїдальні модульовані струми. Апарати для ампліпульстерапії:

“Ампліпульс-3”, “Ампліпульс-4”. “ЕТЕР”, “Радіус 01”. Вимоги до гідрофільних прокладок та електродів, дозування струму, методика проведення.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки під час роботи з апаратурою.

Практичні навички:

- оцінити стан здоров'я пацієнта перед призначенням електропроцедур;
- ознайомити пацієнта з правилами поведінки під час проведення фізіотерапевтичних процедур;
- підготувати гідрофільні прокладки, розмістити та закріпити електроди для електросну;
- провести розрахунок величини струму за площею меншого електрода;
- провести процедури електросну, діадинамотерапії та ампліпульстерапії в разі:
  - гіпертонічної хвороби I та II стадії;
  - виразкової хвороби шлунка і дванадцятипалої кишки;
  - попереково-крижового радикуліту;
  - артриту плечового суглоба;
  - мігрені;
  - захворювання матки та її придатків;
  - захворювання нирок та сечовивідних шляхів;
- надати невідкладну допомогу при ураженні електричним струмом;
- дотримуватися правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, професійної безпеки під час роботи з апаратурою, відпускання процедур.

Тема 3. Електричний струм високої напруги і частоти

ЛЕКЦІЯ

Класифікація електричних струмів високої напруги і частоти.

Дарсонвалізація. Характеристика струму. Визначення методу. Апарати для місцевої дарсонвалізації. Особливості будови електродів. Фізіологічна та лікувальна дія струмів Дарсонваля. Техніка безпеки під час роботи з апаратурою. Сумісність з іншими лікувальними методами. Показання та протипоказання.

Індуктотермія. Визначення. Апарати та індуктори для проведення процедури. Індуктор з настроєним контуром, що приєднується до портативних УВЧ-апаратів. Фізіологічна та лікувальна дія. Показання та протипоказання.

Франклінізація. Визначення. Фізіологічна дія. Апарати. Фізична характеристика. Основні правила та техніка безпеки,

охорони праці під час експлуатації апаратів. Методика загальної та місцевої франклінізації. Показання та протипоказання.

Правила техніки безпеки, охорона праці в галузі, професійна безпека в реабілітаційних відділеннях і під час роботи з апаратурою.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Франклінізація, дарсонвалізація, індуктотермія. Реалізація етапів медсестринського процесу під час відпускання процедур:

— складання плану медсестринських втручань, його реалізація;

— виявлення дійсних та супутніх проблем пацієнта;

— оцінювання стану пацієнта.

Дарсонвалізація. Апарати “Іскра-1”, “Іскра-2”, “Корона”, “Ультрадар”. Особливості будови електродів, оброблення їх перед та після процедури. Методики проведення дарсонвалізації: контактна, порожнинна, дистанційна. Окремі методики. Дозування.

Індуктотермія. Апарати: “ДКВ-1”, “ДКВ-2”, “ИКВ-4”. Електроди-індуктори, види індукторів. Техніка та методика проведення, повітряний проміжок. Дозування.

Франклінізація. Апарати “УФ-3”, “АФ-2”, “ФА 50-5”. Методика загальної, місцевої франклінізації.

Дотримання правил техніки безпеки та охорони праці під час експлуатації апаратів, відпускання процедур.

Практичні навички:

- оцінити стан здоров'я пацієнта перед призначенням електропроцедур;
- ознайомити пацієнта з правилами поведінки під час проведення фізіотерапевтичних процедур;
- підготувати, розмістити та закріпити електроди для проведення дарсонвалізації, франклінізації, індуктотермії;
- провести дарсонвалізацію за допомогою контактної та дистанційної методики;
- провести дарсонвалізацію шкіри голови, обличчя, комірцевої ділянки, хребта;
- провести дарсонвалізацію під час лікування гіпертонічної хвороби, трофічних виразок;
- провести індуктотермію нирок, органів малого таза, хребта;
- обробити електроди після проведення процедур;
- надати невідкладну допомогу при ураженні електричним струмом;
- дотримуватися правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, професійної безпеки під час роботи з апаратурою,

відпускання процедур.

Тема 4. УВЧ-терапія, мікрохвильова терапія. Лікування ультразвуком

ЛЕКЦІЯ

Визначення та фізіологічна дія електричного поля ультрависокої частоти (УВЧ-терапія): апарати різної потужності, конденсаторні пластини, їхня форма, розміри, особливості використання. Методики розташування електродів. Повітряний проміжок, його величина. Дозування. Техніка проведення УВЧ-терапії. Показання та протипоказання.

Імпульсне поле УВЧ. Апарати. Показання, протипоказання.

Лікування електромагнітним полем надвисокої частоти (мікрохвильова терапія). Використання сантиметрових та дециметрових електромагнітних хвиль. Апарати. Фізіологічна та лікувальна дія дециметрової та сантиметрової терапії. Показання та протипоказання.

Визначення та фізична характеристика ультразвуку. Механізм дії. Сучасна апаратура. Методика і техніка проведення процедури на різних ділянках тіла, особливість проведення. Показання і протипоказання.

Техніка безпеки, охорона праці в галузі, професійна безпека в реабілітаційних відділеннях та під час роботи з апаратурою.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

УВЧ-терапія, мікрохвильова терапія. Лікування ультразвуком. Реалізація етапів медсестринського процесу під час відпускання процедур:

- складання плану медсестринських втручань, його реалізація;
- з'ясування дійсних та супутніх проблем пацієнта;
- оцінювання стану пацієнта.

Електричне поле ультрависокої частоти. Апарати: "УВЧ-30", "УВЧ-66", "УВЧ-50". Заходи охорони праці медичних працівників під час роботи з електричним полем УВЧ, екранізуючи кабінки. Конденсаторні пластини, методики їх розміщення, значення величини повітряного проміжку, настроювання в резонанс. Техніка та методика проведення УВЧ-терапії, особливості проведення дітям. Дозування.

Імпульсне поле УВЧ. Апарати "Імпульс-2", "Імпульс-3". Окремі методики.

Мікрохвильова терапія. Апарати СМХ-терапії: "Луч-58", "Луч-2", "Луч-3"; ДМХ-терапії: "Ромашка", "Волна-2". Випромінювачі до апаратів. Методики проведення (дистанційна, контактна, порожнинна). Дозування.

Лікування ультразвуком. Ознайомлення із сучасним ультразвуковим обладнанням. Перевірка наявності ультразвукових хвиль. Черговість вмикання та вимикання апаратів. Контактні середовища, їхня роль, методика проведення ультразвукової терапії: контактної, провідної. Дозування. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці під час роботи з апаратурою та відпускання процедур.

Практичні навички:

- оцінити стан здоров'я пацієнта перед призначенням електропроцедур;
- ознайомити пацієнта з правилами поведінки під час проведення фізіотерапевтичних процедур;
- підготувати, розмістити та закріпити електроди для проведення УВЧ- та НВЧ-терапії, терапії ультразвуком;
- провести УВЧ-терапію при риніті, захворюваннях додаткових пазух носа(гайморит,синуси), бронхіті;
- провести мікрохвильову терапію при цукровому діабеті, захворюваннях органів малого таза у жінок;
- обробити електроди після проведення процедур;
- провести ультразвукову терапію при попереково-крижовому радикуліті, артрозі колінного суглоба, п'ятковій шпорі тощо.
- надати невідкладну допомогу при ураженні електричним струмом;
- дотримуватися правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, професійної безпеки під час роботи з апаратурою, відпускання процедур.

Тема 5. Світлолікування. Аерозольтерапія

ЛЕКЦІЯ

Класифікація та фізична характеристика світлового спектра. Механізм дії інфрачервоного, видимого та ультрафіолетового випромінювання. Визначення біодози. Показання та протипоказання до світлолікування. Фізіотерапевтична апаратура для проведення процедур світлолікування. Техніка та методика місцевого та загального ультрафіолетового опромінення (за схемами). Правила техніки безпеки під час роботи з лазерним, інфрачервоним та ультрафіолетовим випромінюванням.

Аерозольтерапія. Визначення методу. Класифікація та характеристика аерозолів. Механізм дії аерозольтерапії. Апаратура для проведення аерозольтерапії.

Показання та протипоказання. Види інгаляцій. Методики проведення аерозольтерапії.

Правила техніки безпеки та охорони праці під час роботи з випромінювачами, інгаляторами.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ

ВИКЛАДАЧА

Світлолікування. Ознайомлення з апаратурою світлолікувальних кабінетів і правилами роботи з нею. Дотримання правил техніки безпеки під час роботи з апаратурою. Методика визначення біодози біодозиметром Горбачова. Техніка й методика місцевого та загального опромінення за схемами. Опромінювання ділянок тіла пацієнта. Профілактика опіків. Медсестринське спостереження та медсестринська діагностика.

Оцінювання результатів медсестринських втручань та профілактика ускладнень.

Аерозольотерапія. Механізм дії аерозольотерапії. Ознайомлення з апаратурою. Визначення показань та протипоказань до проведення процедури. Техніка та методика проведення інгаляцій на стаціонарних та портативних апаратах.

Дотримання правил техніки безпеки та охорони праці під час роботи з випромінювачами, аерозолями.

Практичні навички:

- оцінити стан здоров'я пацієнта перед призначенням світлолікувальних процедур;
- ознайомити пацієнта з правилами поведінки під час проведення світлолікування та аерозольотерапії;
- підготувати, розмістити та закріпити світлові випромінювачі для проведення інфрачервоного та ультрафіолетового опромінювання;
- визначити біодозу для проведення ультрафіолетового опромінювання;
- провести місцеве та загальне УФ-опромінювання;
- провести опромінювання інфрачервоними променями лампою "Солюкс";
- приготувати інгаляційні розчини та суміші для аерозольотерапії;
- провести парові, тепловолі, порошоківі та олійні інгаляції;
- надати невідкладну допомогу при опіках та алергії;
- дотримуватися правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, професійної безпеки, протиепідемічного режиму під час роботи з апаратурою, відпусканням процедур.

Тема 6. Водолікування. Пелоїдотерапія

ЛЕКЦІЯ

Водолікування. Фізіологічна дія води, температурні режими, механізм дії. Процедури водолікування (ванни, душі, компреси, кишкові промивання, обливання, обтирання тощо). Класифікація, механізм лікувальної дії, особливості проведення радонових і вуглекислих ванн. Душі, класифікація

їх, фізіотерапевтична дія на організм. Показання та протипоказання до процедури. Поєднання водолікувального чинника з іншими методами фізіотерапії.

Правила техніки безпеки, охорона праці в галузі, протиепідемічний режим, професійна безпека в бальнеологічних відділеннях.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Водолікування. Пелоїдотерапія. Реалізація етапів медсестринського процесу при відпусканні процедур:

- складання плану медсестринських втручань, його реалізація;
- виявлення дійсних та супутніх проблем пацієнта;
- оцінювання стану пацієнта.

Водолікування: ознайомлення з оснащенням водолікувальних відділень, технікою безпеки, методикою приготування різних типів ванн. Обов'язки медичних сестер при проведенні водолікувальних процедур. Гігієнічне оброблення ванн, методика відпускання хвойної, скипидарної, гірчичної ванни.

Методика відпускання душу Шарко, циркулярного, струменевого, висхідного, дощового. Методика обливання, обтирання, укутування.

Грязелікування: зберігання, регенерація, нагрівання. Техніка проведення грязелікувальних процедур, особливості приготування грязьових (піхвових, ректальних) тампонів та застосування їх. Методика проведення лікувальних процедур озокеритом, парафіном. Ускладнення. Медсестринське спостереження та медсестринська діагностика.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці та протиепідемічного режиму під час проведення процедур.

Практичні навички:

- оцінити стан здоров'я пацієнта перед призначенням водо- та теплолікувальних процедур;
- ознайомити пацієнта з правилами поведінки під час лікування водою та пелоїдами;
- провести гігієнічне оброблення ванни;
- підготувати емульсії, розчини та порошки для відпущення медикаментозних ванн;
- провести загальне та часткове обливання, обтирання, укутування;
- провести озокерито- та парафінолікування за допомогою кюветно-аплікаційної та серветкової методик;
- надати невідкладну допомогу при виникненні опіків та алергії;
- дотримуватися правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, професійної безпеки, протиепідемічного режиму

під час роботи з водою та пелоїдами, відпускання процедур.

Тема 7. Основи лікувальної фізичної культури. Засоби та форми ЛФК

ЛЕКЦІЯ

Основні розділи та організація медичного контролю, функціональні обов'язки медичного персоналу.

Поняття про лікувальну фізичну культуру. Класифікація фізичних вправ. Засоби та форми лікувальної фізичної культури.

Антропометричні дослідження і функціональні проби, що застосовуються під час вивчення стану нервової, серцево-судинної, дихальної, травної систем опорно-рухового апарату. Визначення та оцінювання фізичного розвитку і стану здоров'я людей. Спостереження за пацієнтами під час занять лікувальною фізичною культурою.

Основні педагогічні принципи побудови занять з лікувальної фізичної культури. Показання та протипоказання до занять лікувальною фізичною культурою. Загальні вимоги до методики проведення занять за різних захворювань.

Правила техніки безпеки, охорона праці, протиепідемічний режим, професійна безпека під час проведення лікувальної фізкультури.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Організація роботи кабінету лікувальної фізкультури. Оснащення кабінету ЛФК необхідним обладнанням. Ознайомлення з особливостями методики лікувальної фізичної культури при різних захворюваннях: органів травлення, гінекологічних захворюваннях, патології нервової, серцево-судинної, дихальної системи, опорно-рухового апарату тощо.

Основні антропометричні дослідження: визначення показників росту, маси тіла, окружності грудної клітки тощо.

Визначення життєвої ємності легень (спірометрія), ручна та станова динамометрія, визначення життєвого індексу Кетле.

Вимірювання кутів руху при малорухомості суглобів. Проведення окремих функціональних проб нервової, серцево-судинної, дихальної систем.

Реалізація етапів медсестринського процесу під час проведення лікувальної фізкультури:

- складання плану медсестринських втручань, його реалізація;
- з'ясування дійсних і супутніх проблем пацієнта;
- оцінювання стану пацієнта.

Проведення орієнтовних комплексів ранкової гігієнічної та лікувальної гімнастики пацієнтам при різних

захворюваннях.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці та протиепідемічного режиму під час проведення медичного контролю та лікувальної фізкультури.

Практичні навички:

- оцінити стан здоров'я пацієнта перед призначенням комплексу вправ ЛФК;
- провести антропометричні вимірювання;
- визначити показники спірометрії, динамометрії, життєвого індексу, індексу Кетле;
- провести функціональні проби для оцінювання стану нервової, серцево-судинної (проба Руфьє) та дихальної систем;
- ознайомити пацієнта з правилами поведінки під час проведення медичного контролю та ЛФК;
- скласти комплекс вправ лікувальної фізкультури залежно від захворювання та ступеня втрати функціональної здатності;
- надати невідкладну долікарську допомогу в разі знепритомлення, гіпервентиляції тощо;
- оформити індивідуальну карту пацієнта відділення лікувальної фізкультури (форма № 042/о);
- дотримуватися правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, професійної безпеки, протиепідемічного режиму під час проведення медичного контролю та лікувальної фізкультури.

Тема 8. Основи лікувального масажу

ЛЕКЦІЯ

Поняття про масаж. Механізми фізіологічної дії на організм людини. Основні види, засоби, прийоми та правила масажу. Окремі методики. Показання і протипоказання. Особливості масажу окремих ділянок тіла в дорослих та дітей.

**НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ
ВИКЛАДАЧА**

Ознайомлення з оснащенням кабінету і функціональними обов'язками масажиста. Вивчення основних та допоміжних прийомів масажу при різних захворюваннях. Підготовка пацієнта до масажу.

Техніка проведення основних прийомів масажу за методом Вербова.

Прогладжування, розтирання, розминання, вібрація. Додаткові прийоми масажу. Загальний масаж. Техніка проведення масажу окремих ділянок тіла (голови, шиї, обличчя, грудей, живота, верхніх та нижніх кінцівок). Відпрацювання прийомів масажу та реалізація етапів

медсестринського процесу під час проведення масажу:

- складання плану медсестринських втручань, його реалізація;
- з'ясування дійсних та супутніх проблем пацієнта;
- оцінювання стану пацієнта.

Особливості проведення масажу в дітей.

Дотримання правил професійної безпеки, охорони праці під час виконання процедури масажу.

Практичні навички:

- оцінити стан здоров'я пацієнта перед проведенням масажу;
- ознайомити пацієнта з правилами поведінки під час проведення масажу;
- підготувати робоче місце для проведення масажу;
- провести класичний масаж, використовуючи техніки прогладжування, розтирання, розминання та вібрації;
- підготувати апаратуру та провести апаратний, вібраційний та вібраційно-вакуумний масаж;
- надати невідкладну долікарську допомогу в разі виникнення ускладнень під час проведення процедури масажу;
- дотримання правил професійної безпеки, охорони праці та під час виконання процедури масажу;
- оформити індивідуальну карту пацієнта відділення реабілітації.

Тема 9. Реабілітація пацієнта із захворюваннями внутрішніх органів і систем

ЛЕКЦІЯ

Основні принципи та методики реабілітації пацієнта на різних етапах. Роль фізичних факторів у комплексі лікувально-профілактичних заходів. Застосування фізіотерапевтичних методів, ЛФК та масажу в лікуванні та профілактиці пацієнтів із патологією органів дихання, кровообігу, травлення, сечовиділення, ендокринної системи та професійними захворюваннями.

Взаємозв'язок соціально-психологічних факторів і соматичних показників у процесі трудової адаптації. Застосування скоординованих призначень медичних, соціальних та професійних засобів з метою пристосування пацієнта до нового способу життя.

Правила техніки безпеки, охорона праці, протиепідемічний режим, професійна безпека під час роботи з пацієнтами.

**НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ
ВИКЛАДАЧА**

Медсестринське обстеження та оцінювання стану здоров'я пацієнта для визначення комплексу реабілітаційних заходів при інфаркті міокарда, гіпертонічній хворобі, ішемічній хворобі серця, пневмонії, бронхіальній астмі, гастриті, виразковій хворобі, гломерулопієлонефриті, цукровому діабеті, пневмоконіозах із врахуванням показань та протипоказань.

Складання, демонстрація та проведення індивідуальних програм реабілітації. Обґрунтування використання фізіотерапевтичних і гідропатичних процедур, лікувальної фізкультури, масажу на всіх етапах реабілітації при перерахованих вище захворюваннях.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму під час проведення реабілітаційних заходів.

Практичні навички:

- оцінити стан здоров'я пацієнта перед проведенням комплексу реабілітаційних заходів;
- ознайомити пацієнта з правилами поведінки під час проведення електропроцедур, ЛФК, масажу;
- провести медсестринське обстеження та медсестринську діагностику пацієнтів при патології внутрішніх органів;
- визначити період перебігу захворювання;
- провести комплекс реабілітаційних заходів для пацієнтів при:
  - інфаркті міокарда;
  - гіпертонічній хворобі;
  - ішемічній хворобі серця;
  - пневмонії;
  - бронхіальній астмі;
  - гастриті;
  - виразковій хворобі;
  - пієло- та гломерулонефриті;
  - цукровому діабеті;
- надати невідкладну долікарську допомогу в разі виникнення ускладнень під час реабілітаційних заходів;
- провести санітарно-освітню роботу з пацієнтами, їх рідними та близькими;
- оформити індивідуальну карту пацієнта та відповідну документацію для скерування на МСЕК, до відділення соціального захисту;
- дотримуватися правил професійної безпеки, охорони праці в галузі під час проведення комплексу реабілітаційних процедур.

Тема 10. Реабілітація пацієнта з хірургічними та неврологічними захворюваннями

ЛЕКЦІЯ

Основні завдання відновного лікування при захворюваннях і травмах головного мозку. Відновлення порушених функцій.

Реабілітаційні заходи при пошкодженнях грудної клітки, органів черевної порожнини, кінцівок, травмах хребта і таза; функціональні розлади, тимчасова втрата працездатності, інвалідність після оперативних втручань. Значення фізичної, психологічної, трудової реабілітації.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Реалізація етапів медсестринського процесу під час проведення комплексу реабілітаційних заходів:

- складання плану медсестринських втручань, його реалізація;
- з'ясування дійсних та супутніх проблем пацієнта;
- оцінювання стану пацієнта.

Визначення наявності показань та протипоказань до призначення комплексу реабілітаційних заходів у ранній та пізній післяопераційний період з приводу оперативних втручань на органах черевної порожнини, грудної клітки, судинах кінцівок. Визначення періоду захворювання.

Реалізація індивідуальних програм реабілітаційних заходів при ушкодженнях грудної клітки, органів грудної та черевної порожнини, кінцівок, периферичної та вегетативної нервової системи грудної клітки, органів грудної та черевної порожнини, кінцівок, таза.

Проведення реабілітаційних заходів при захворюваннях органів малого таза в жінок та чоловіків.

Соціальна, психологічна, професійна, педагогічна реабілітація пацієнтів з хірургічною патологією на різних етапах. Оформлення затвердженої та медсестринської документації при проведенні соціальної реабілітації (скерування на МСЕК, ЛКК) тощо.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму та професійної безпеки під час проведення реабілітаційних заходів.

Практичні навички:

- оцінити стан здоров'я пацієнта перед проведенням комплексу реабілітаційних заходів;
- ознайомити пацієнта з правилами поведінки під час проведення електропроцедур, гідропатичних та теплолікувальних процедур, ЛФК, масажу;
- провести медсестринське обстеження та медсестринську діагностику пацієнтів з хірургічною патологією;
- визначити період перебігу захворювання;
- провести комплекс реабілітаційних заходів для пацієнтів

- у випадку травм, вивихів верхніх та нижніх кінцівок, оперативних втручань на органах черевної та грудної порожнини, судинах, органах малого таза, гінекологічних захворювань;
- провести комплекс реабілітаційних заходів для пацієнтів із гострими та хронічними порушеннями мозкового кровообігу, травмами головного та спинного мозку, ураженням вегетативної та периферичної нервової системи інфекційного та неінфекційного генезу;
  - надати невідкладну долікарську допомогу в разі виникнення ускладнень під час реабілітаційних заходів;
  - провести санітарно-освітню роботу з пацієнтами, їх рідними та близькими;
  - оформити індивідуальну карту пацієнта та відповідну документацію для скерування на МСЕК, до відділення соціального захисту;
  - дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму та професійної безпеки під час проведення реабілітаційних заходів.

Тема 11. Відновне лікування та реабілітація пацієнтів у педіатрії та геріатрії

ЛЕКЦІЯ

Основні завдання відновного лікування при патології і захворюваннях опорно-рухового апарату в дітей (кривошия, дисплазія кульшових суглобів, дефекти постави, сколіоз, клишоногість, плоскостопість). Відновлення порушених функцій за допомогою лікувальної фізкультури, масажу, фізіотерапевтичних процедур.

Фізіологічне і передчасне патологічне старіння. Особливості вікових змін органів і систем організму. Профілактичні заходи: фізичні вправи, загартування, раціональний режим харчування, діяльності та відпочинку.

Значення фізичної та психологічної реабілітації.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Медсестринське обстеження пацієнтів педіатричних відділень та оцінювання стану здоров'я для визначення комплексу реабілітаційних заходів при виявленні патології внутрішніх органів. Визначення наявності показань та протипоказань до призначення комплексу реабілітаційних заходів.

Складання плану медсестринських втручань при патологіях та захворюваннях опорно-рухового апарату в дітей (кривошиї, дисплазії кульшових суглобів, порушеннях постави, клишоногості, плоскостопості).

Реалізація індивідуальних програм реабілітації для

пацієнтів з деструктивно-дегенеративними захворюваннями опорно-рухового апарату (ревматоїдному артриті, деформівному остеоартрози, остеопорозі тощо), атеросклеротичними ураженнями судин кінцівок, серця, центральної нервової системи, внутрішніх органів, порушеннями обміну речовин (цукровому діабеті, подагрі, гіпо- та гіпертиреозі, ожирінні), ферментативними порушеннями системи органів травлення (атрофічному гастриті, хронічному панкреатиті), зниженні реактивності організму.

Психологічна, педагогічна, професійна реабілітація педіатричних та геріатричних пацієнтів. Працетерапія.

Оформлення затвердженої та медсестринської документації при проведенні соціальної реабілітації (скерування на МСЕК, ЛКК) тощо.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму та професійної безпеки під час проведення реабілітаційних заходів.

Практичні навички:

- оцінити стан здоров'я геріатричних пацієнтів перед проведенням комплексу реабілітаційних заходів;
- ознайомити пацієнта з правилами поведінки під час проведення електропроцедур, гідропатичних та теплолікувальних процедур, ЛФК, масажу;
- провести медсестринське обстеження та медсестринську діагностику геріатричних пацієнтів;
- визначити період перебігу захворювання;
- провести комплекс реабілітаційних заходів для дітей різної вікової категорії із захворюваннями опорно-рухового апарату (кривошиї, дисплазії кульшових суглобів, порушеннях постави, клишоногості, плоскостопості), неврологічними (ДЦП, вродженими та набутими захворюваннями нервової системи), хірургічними захворюваннями;
- провести комплекс реабілітаційних заходів для пацієнтів з деструктивно-дегенеративними захворюваннями опорно-рухового апарату (ревматоїдному артриті, деформівному остеоартрози, остеопорозі тощо), атеросклеротичними ураженнями судин кінцівок, серця, центральної нервової системи, внутрішніх органів, порушеннями обміну речовин (цукровому діабеті, подагрі, гіпо- та гіпертиреозі, ожирінні), ферментативними порушеннями системи органів травлення (атрофічному гастриті, хронічному панкреатиті), зниженні реактивності організму;
- надати невідкладну долікарську допомогу в разі виникнення ускладнень під час реабілітаційних заходів;
- провести санітарно-освітню роботу з пацієнтами, їх рідними та близькими;
- оформити індивідуальну карту пацієнта та відповідну

- документацію для скерування на МСЕК, ЛКК, до відділення соціального захисту;
- дотримуватися правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму та професійної безпеки під час проведення реабілітаційних заходів.

Тема 12. Охорона праці в галузі

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Визначати період перебігу захворювання.
2. Визначати етапи медико-соціальної реабілітації пацієнта.
3. Виконувати етапи медсестринського процесу при конкретному захворюванні.
4. Оформляти індивідуальну карту пацієнта та відповідну документацію для скерування на МСЕК, до відділення соціального захисту.
5. Проводити медсестринське обстеження та медсестринську діагностику пацієнта терапевтичного, хірургічного, неврологічного, педіатричного та геріатричного профілю.
6. Складати комплекс реабілітаційних заходів залежно від профілю, перебігу, періоду захворювання чи травми.
7. Оцінювати стан здоров'я пацієнта для призначення електропроцедур як реабілітаційного чинника.
8. Ознайомити пацієнта з правилами поведінки під час проведення фізіотерапевтичних процедур.
9. Надавати першу медичну допомогу при ураженні електричним струмом.
10. Проводити:
  - повздожню гальванізацію хребта;
  - гальванізацію та електрофорез (за Вермелем);
  - гальванізацію та електрофорез комірцевої ділянки (за методом Щербака);
  - гальванізацію та електрофорез слизової оболонки носа (за методами Кассіля і Гращенкова).
11. Проводити електрофорез та гальванізацію суглобів, грудної клітки, внутрішніх органів.
12. Підготувати прокладки, розмістити та закріпити електроди для електросну.
13. Проводити електросон, діадинамотерапію, ампліпульстерапію.
14. Проводити дарсонвалізацію різними методиками (контактною, дистанційною).
15. Проводити дарсонвалізацію обличчя, комірцевої ділянки (обробити електроди перед та після процедури).
16. Проводити УВЧ-терапію при риніті, захворюваннях придаткових пазух носа (гаймориті, синуситі), бронхіті.
17. Проводити індуктотермію на ділянку нирок, нижні кінцівки.
18. Проводити ультразвукову терапію при попереково-крижовому радикуліті, артрозі колінного суглоба, п'ятковій шпорі тощо.
19. Визначати біодозу для проведення ультрафіолетового опромінення.
20. Проводити місцеве та загальне опромінення ультрафіолетовими променями.
21. Проводити опромінення інфрачервоними променями

- лампою "Солюкс".
22. Проводити обстеження пацієнта для визначення показань та протипоказань до гідропатичних процедур, пелоїдотерапії.
  23. Проводити обливання, обтирання, укутування, ванни, душі.
  24. Проводити грязе-, парафіно-, озокеритолікування.
  25. Проводити антропометричні вимірювання.
  26. Складати комплекси вправ залежно від захворювання та ступеня втрати функціональної здатності.
  27. Проводити комплекс лікувальної фізкультури з пацієнтом, оцінювати його реакцію на навантаження.
  28. Проводити масаж при різних захворюваннях.
  29. Проводити медсестринське обстеження та медсестринську діагностику для визначення методів соціальної, психологічної, професійної, педагогічної реабілітації.
  30. Виконувати обов'язки медичної сестри реабілітаційного відділення всіх рівнів та профілів.
  31. Проводити санітарно-освітню роботу в реабілітаційному відділенні та з окремими пацієнтами, їх рідними та близькими.
  32. Дотримуватися правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, особистої гігієни під час роботи з апаратурою та відпускання процедур.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Визначення понять “реабілітація”, “відновне лікування”.
2. Основна мета реабілітації в медицині.
3. Організація управління системою медичної та соціальної реабілітації в Україні.
4. Соціальна реабілітація, її завдання та складові, державні заклади та громадські організації, які причетні до соціальної реабілітації.
5. Лікувально-профілактичні установи, які здійснюють медико-соціальну реабілітацію пацієнтів та інвалідів.
6. Медико-соціальні експертні комісії, їх рівні, завдання та функції.
7. Етапи реабілітації.
8. Види реабілітації.
9. Основна мета медичної реабілітації.
10. Основна мета психологічної реабілітації пацієнтів та інвалідів.
11. Основна мета професійної реабілітації пацієнтів та інвалідів.
12. Роль працетерапії у відновленні здоров'я.
13. Варіанти професійної реабілітації.
14. Комплекси реабілітаційних заходів, які використовуються на етапах реабілітації при різних захворюваннях.
15. Критерії відбору осіб для медико-соціальної реабілітації.
16. Індивідуальна програма реабілітації, її зміст, завдання.
17. Вимоги до кабінету фізіотерапії.
18. Техніка безпеки під час роботи у фізіотерапевтичному кабінеті.
19. Обов'язки медсестри фізіотерапевтичного кабінету.
20. Види струмів, які застосовують для електролікування.
21. Вид струму, який використовують для електрофорезу та гальванізації.
22. Апарати для гальванізації, види та вимоги до гідрофільних прокладок та електродів.
23. Методики проведення гальванізації.
24. Розрахунок величини струму під час проведення гальванізації.
25. Розрахунок витрат медикаментів під час проведення електрофорезу.
26. Ускладнення, що виникають під час гальванізації та електрофорезу, причини, допомога.
27. Показання та протипоказання для гальванізації та електрофорезу.
28. Особливості проведення гальванізації та електрофорезу в дітей.
29. Характеристика імпульсних струмів низької частоти, низької напруги.

30. Види імпульсних струмів.
31. Особливості будови електродів для електросну. Методика проведення.
32. Вимоги до кабінету електросну.
33. Показання та протипоказання до електросну.
34. Електродіагностика та електростимуляція. Апарати для електростимуляції.
35. Види електродів, що застосовуються для електростимуляції.
36. Методика проведення електростимуляції.
37. Діадинамічні струми. Характеристика струмів та їх модуляцій.
38. Види електродів, що застосовуються для діадинамотерапії, апарати для діадинамотерапії.
39. Методика проведення діадинамотерапії, дозування величини.
40. Синусоїдальні імпульсні струми, їх особливості.
41. Апарати для ампліпульстерапії, електроди, методики розміщення електродів.
42. Методика ампліпульстерапії, дозування.
43. Апарати для франклінізації, техніка, методика проведення процедури.
44. Механізм дії індуктотермії.
45. Методики проведення індуктотермії індуктором-диском та індуктором-кабелем.
46. Показання та протипоказання до індуктотермії.
47. Механізм дії струмів Дарсонваля. Характеристика струмів.
48. Апарати для дарсонвалізації, особливості будови електродів для дарсонвалізації.
49. Метод лікування — ультратонтерапія. Характеристика струмів.
50. Методика проведення дарсонвалізації, дозування. Показання та протипоказання для проведення.
51. Фізіологічна і лікувальна дія УВЧ-терапії. Конденсаторні пластини.
52. Повітряний простір, його значення. Дозування УВЧ-терапії.
53. Особливості проведення УВЧ дітям.
54. Показання та протипоказання для проведення УВЧ.
55. Методика проведення мікрохвильової терапії, дозування. Апарати.
56. Показання та протипоказання до мікрохвильової терапії.
57. Фізична характеристика ультразвуку, механізм терапевтичної дії.
58. Методики визначення наявності ультразвукових коливань у випромінювачі.
59. Методика проведення магнітотерапії, дозування.
60. Методика проведення ультразвукової терапії, дозування.
61. Показання та протипоказання до проведення

- ультразвукової терапії.
62. Інгаляційна терапія. Аерозольтерапія, лікувальні суміші, що застосовуються для інгаляцій.
  63. Фізіологічна дія інфрачервоного, видимого та ультрафіолетового випромінювання.
  64. Біодоза, її значення.
  65. Схеми ультрафіолетового опромінювання.
  66. Ускладнення, що виникають при УФ-опромінюванні, причини.
  67. Варіанти місцевого опромінювання.
  68. Види фізіопротекції.
  69. Лазеротерапія, показання, протипоказання.
  70. Фізіологічна дія теплотерапевтичних середовищ.
  71. Загальна характеристика водолікувальних процедур і пелоїдотерапії.
  72. Класифікація водолікувальних процедур.
  73. Класифікація ванн за складом, температурою, тривалістю.
  74. Класифікація душів за тиском, температурою, формою струменя.
  75. Класифікація лікувальних грязей.
  76. Зберігання, регенерація, нагрівання лікувальних грязей.
  77. Механізм дії парафіно- та озокеритолікування.
  78. Методики лікування глиною, піском.
  79. Методики парафіно- та озокеритолікування.
  80. Визначення курорту, санаторію, їх класифікація.
  81. Принципи лікування на курортах, показання, протипоказання.
  82. Вплив фізичних вправ на організм людини.
  83. Форми та засоби лікувальної фізкультури.
  84. Основні завдання медичного контролю.
  85. Основні антропометричні вимірювання та функціональні проби.
  86. Коригувальні вправи при сколіозі.
  87. Особливості ЛФК при травмах опорно-рухового апарату.
  88. Дихальні вправи, їх роль при захворюваннях органів дихання.
  89. Дія масажу на органи і системи.
  90. Види масажу. Класифікація прийомів класичного масажу за методом Вербова.
  91. Особливості масажу на різних ділянках тіла.
  92. Санітарно-освітня робота з пацієнтами стосовно проведення соціальної, психологічної, професійної та педагогічної реабілітації.
  93. Визначення показників ефективності реабілітації.
  94. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, особистої гігієни під час роботи з апаратурою та відпускання процедур.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Клячкин Л.М., Щегольков А.М. Медицинская реабилитация больных с заболеваниями внутренних органов: Руководство для врачей. — М.: Медицина, 2000. — 328 с.

Мухін В.М., Магльований А.В., Магльована Г.П. Основи фізичної реабілітації. — Львів, 1999. — 119 с.

Порада А.М., Солодовник О.В., Прокопчук Н.Є. Основи фізичної реабілітації: Навч. посібник. — 2-е вид. — К.: Медицина, 2008. — 248 с.

Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф., Журомський В.С. Медсестринство в хірургії: Навч. посібник. — К.: Медицина, 2008. — 120 с.

Шегедин М.Б., Шуляр І.А. та ін. Медсестринство в терапії. — К.: Медицина, 2008. — 223 с.

Додаткова

Боголюбов В.М. Общая физиотерапия. — М.: Медицина, 2003. — 432 с.

Боголюбов В.М., Васильева М.Ф., Воробьева М.Г. и др. Техника и методика физиотерапевтических процедур: Справочник / Под ред. В.М. Боголюбова. — Тверь: Губернская медицина, 2003. — 408 с.

Козлова Л.В., Козлов С.А., Семененко Л.А. Основы реабилитации для медицинских колледжей. — Ростов на/Д.: Фенікс, 2003. — 480 с.

Федорів Я.М., Філіпюк А.Л., Грицько Р.Ю. Загальна фізіотерапія. — К.: Здоров'я, 2004. — 224 с.

Холстова Е.И., Дементьева Н.Ф. Социальная реабилитация. — Дашков и К, 2004. — 340 с.